پوهندوی آصف بهاند

۲۰۲۴/۰۷/۲۲

یو مهربانه او عالم مشر

(د ډاکټر سیدشیراقا حرکت لومړی تلین)

یو کال مخکې (د ۲۰۲۳ ام کال د جولای ۲۲مه) ډاکټر شیراقا حرکت له ارمانونو ډک زړه له دې نړۍ څخه کډه شو او دا دی د سترګو په رپ کې یې پر مړینې باندې کال واوښت، لایې د تختې اوبه نه دي وچې، چې لومړی تلین یې راورسېد. د ډېرو به هېر وي، خو د هغو خلکو بنه په یاد دی چې د ده علمي شخصیت، له خلکو او وطن سره یې مینه او د خدمت جذبه ورته مالومه ده.

د ډاکټر سید شیراقا حرکت خاطرې، د ده د کورنۍ، همځولو، همکارانو، دوستانو او شاګردانو په ذهنونو کې ژوندۍ دي، د زړه له تله د ده د علمي شخصیت درناوی کوي او نورو ته یې تل د یو سرمشق په ډول په مخکې ږدي. د همدې پر بنا ویلای شم چې د ډاکټر سید شیراقا حرکت شخصیت هېڅکله او په هېڅ حالت کې د خلکو څخه نه هېرېږي چې دی د خلکو په منځ کې، له خلکو سره اوسېدلی و او خپل ټول عمر یې د خلکو چوپړ ته په صداقت سره وقف کړی و.

یوکال مخکې مې د سید شیراقا حرکت د مړینې په مناسبت، د ده د علمي ـ فرهنګي شخصیت په باب یوه مقاله خپره کړه، په مقاله کې د حرکت صاحب د شخصیت بېلابېلې برخو باندې بحث شوی و، د هغې مقالې په یوه برخه کې داسې راغلي وو:

«که څوک په ژوره توګه د ډاکترسید شیراقا حرکت ژوند، زدکړې، ترسره کړي کارونه او لیکلي اثار وڅېړي، نو پوه به شي چې د خدابښلی حرکت شخصیت څو اړخونه لرل چې په هره برخه کې ویاړمن کارونه ترسره کړي او اثار ورنه په میراث پاتې دي.

روزګار او سیاسي حالاتو پر خلکو داسې ورځ راوستې ده چې هرڅه د خلکو ژر هېرېږي، ځکه خلک د پېښو په توپان کې داسې راګیر شوي دي چې هرڅوک په ځان اخته دي؛ خو زه یقیني یم چې د حقداره دانشمندانو په څېر د حرکت صاحب علمي فرهنګي شخصیت هم څوک نه هېروي. د شیراقا حرکت نوم له کار، زیار او صداقت سره غوټه و، د همدې علمي فرهنګي دریځ په خاطر د ټولو یاد دی.

د خدای‌بښلي ډاکتر حرکت تر مړینې وروسته ما د ده پر بیوګرافی بیاځلي کتنه وکړه او په لنډه توګه مې د افغانستان د لوی قاموس له پاره برابره کړه. دا دی هغه بیوګرافي د ده د لومړي تلین په مناسبت یوځل بیا خپروم:

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنيزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په څیر و لولئ

د افغانستان په لوی قاموس کې

د ډاکترسیدشیراقا حرکت بیوگرافي

افغان جرمن انلاین پورتال ژمنه کړې ده چې «د افغانستان لوی قاموس» له لارې د هېواد ځینې خدمتګاران خپلو لوستونکو ته وروپېژني.

«د افغانستان لوی قاموس» په خپله لمن کې د ګڼو علمي، هنري، ژبنيو (مجمع اللغات، تاريخ، جغرافيه، کرنه، اقتصاد او...) لغاتو د راټولولو او خوندي کولو سربېره، پټیلي ده چې د «شاعرانو، لیکوالو، هنرمندانو او خدمتګارانو» په کټګورۍ کې چې د اثارو، مقالو شعرونو او یا نورو برخو کې د لاسته راوړنو څښتنان اوسي، په لنډ ډول معرفي او خپلو لوستونکو ته يې په انلاين بڼه وروپېژني.

افغان جرمن انلاين پورتال خپله دنده ګڼي چې له توپير او شخصي حُب او بُغض پرته په ياده برخه کې هغه ښاغلي او اغلې معرفي کړي چې افغان، افغانستان او افغان ټولنې ته يې خدمت کړی وي.

د ډاکتر سید شیراقا حرکت په بیوګرافي پسې وګرځېدم، په انلاین بڼه مې پیدا نه شوه کړلی. د دې مقالې د لیکلو په غرض مې چې څه مواد د ده د درنې کورنۍ په مرسته ترلاسه کړي وو، د هغو په ډله کې د ده په یو کتاب (سیاسي فلسفه) کې د ده لنډه شان بیوګرافي راغلې وه، ما دا لاندې لنډه بیوګرافي له هغو موادو نه په استفادې سره برابره کړې ده:

«شیراقا حرکت د ۱۳۲۲ ام لمریزل کال د قوس میاشتې په څوارلسمه (۱۴مه) د کونړولایت په مزار دره کې زېږېدلی دی. پلار يې سیدمیاګل د سید عبدالرزاق زوی و.

ډاکتر حرکت لومړنۍ زدکړې د مزاردرې په لومړني ښوونځی کې ترسره کړې او بیا يې دولسم ټولګی په اعلی درجه د ننګرهار په لیسه کې پایته ورساوه او د کابل په طب پوهنځي کې يې لوړې زدکړې پیل کړې، خو وروسته ترشپږ میاشتو د اوکراین پلازمینې کیف هوايي پوهنتون ته د لوړو زدکړو لپاره واستول شو. هلته يې خپلې زدکړې په تخنیکي علومو کې په ډېرې مینې سره پیل او خپله ماستري يې په داسې حال کې ترلاسه کړه چې سور ډیپلوم او طلا مډال ورسره مل و، بیا د خپل وطن او هېوادوالو ته د چوپړ په موخه بېرته وطن ته راستون شو او په هوايي نظامي پوهنځي کې يې د وطن د نوي نسل د روزلو په موخه د استاد په توګه دنده پیل کړه.

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ

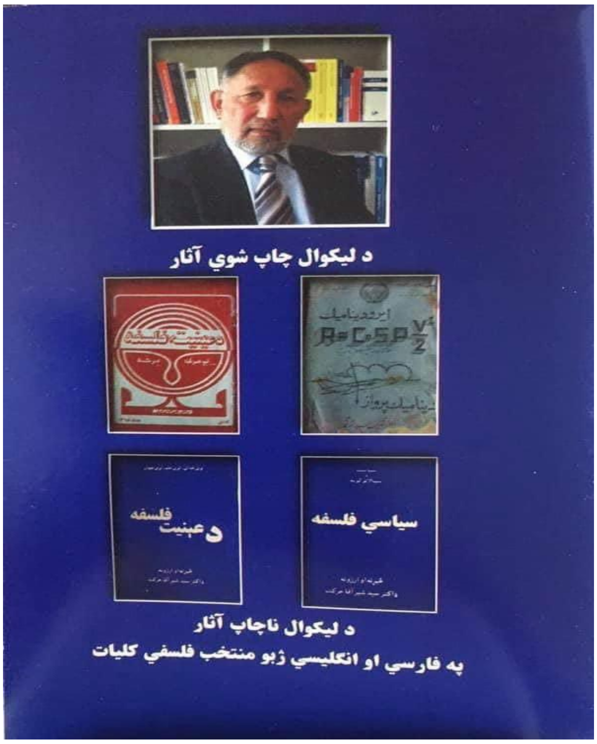

ډاکتر شیراقا حرکت د خپل تدریسي دندې په ترڅ کې د «ایروډینامک او ډینامیک د پرواز» کتاب تالیف کړ چې په ۱۳۵۲ هـ لمریز کال کې د ملي دفاع وزارت په مطبعه کې چاپ او د لوستونکو د مطالعې لپاره وړاندې شو. دی په هوایي پوهنځي کې د خپلو صادقانه خدمتونو په ترڅ کې، د هوایي پوهنځي د قومندانۍ تر چوکۍ هم ورسید.

له خپل مسلک او زدکړو سره د ډېرې مینې له مخې په ۱۳۵۵ ل ل کال کې د ډوکتورا د ترلاسه کولو په موخه بیا اوکراین ته ولېږل شو. ښاغلی حرکت د خپل مسلک ترڅنګ له ټولنیزو علومو سره هم ځانګړې مینه درلوده، له ټولنیزو علومو سره د مینې له مخې یې د خپل مسلک تر څنګ، په ټولنیزو علومو کې هم زدکړې پیل کړې. په دې هکله ده په خپله داسې ویلي دي:

«زه چې له پخوا څخه هم له ټولنیزو علومو سره بې علاقې نه وم، لا د مخه مې تصمیم درلود چې په همدغه یوه وخت کې به په موازي بڼه په ټولنیزو او تخنیکي علومو دواړو کې د ډوکتورا پر تیزس کار کوم. په ټولنیزو علومو کې د زیاتو معلوماتو د لاسته راوړلو په خاطر، د اوکراین د ټولنیزو علومو په دولتي پوهنتون کې شامل او تر دوه‌کاله زدکړو وروسته، اعلی درجه ډیپلوم ترلاسه او ورسره سم مې د دوکتورا پر تېزس کار پیل کړ.

دغه وخت زما لپاره ډېر مناسب څکه و چې ما په تخنیکي علومو کې د دوکتورا کارونه سرته رسولي وو او یوازې دفاع یې پاتې وه. په همدغه وخت کې په افغانستان کې د ۱۳۵۷ کال سیاسي نظامي بدلون رامنځته شو او ما خپله ټوله پاملرنه په تخنیکي علومو کې د خپل تیزس دفاع ته واړوله او د سرطان په میاشت کې مې له خپل تیزس نه دفاع وکړه او څو ورځې وروسته کابل ته لاړم. کابل ته له رسېدو سره سم، د کابل د ښاروال په توګه وګمارل شوم. دا درنه دنده ما په صداقت او وطني مینې ترسره کړه، خو کله چې افغانستان ته د روسانو په راتګ سره هرڅه بدل شول، زه په کور کېنول شوم.»

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له راالیرلو مخکې په ځیر و لولئ

(حرکت ډاکترسیدشېراقا، سیاست د سیالانو لوبه (سیاسي فلسفه)، چاپځای: اسددانش مطبعه، کابل، دويم چاپ، ۱۳۹۰ل/ ۲۰۱۱ز کال، کتاب د پای په دوو مخونو کې د ليکوال راغلي بيوگرافي)

که څوک په ژوره توگه د ډاکترسيد شيراقا حرکت ژوند، زدکړې، ترسره کړي کارونه او ليکلي اثار وڅېړي، نو پوه به شي چې د خداييبنلی حرکت شخصيت څو اړخونه لرل چې په هره برخه کې وياړمن کارونه ترسره کړي او اثار ورنه په ميراث پاتې دي. زما څېړنې داسې ښيي چې ښاغلي حرکت د خپل علمي ـ فرهنگي ژوند په اوږدو کې په لاندې برخو کې فعال پاتې شوی و:

ـ ښووونکی حرکت،

ـ د تخنيکي علمو متخصص حرکت،

ـ فلسفي حرکت،

ـ ليکوال حرکت،

ـ ژورنالست حرکت.

ښاغلي حرکت د خپلو علمي فرهنگي هڅو په ترڅ کې خپلې ټولې تجربې په ليکلې بڼه هم خپلو مخاطبيتو ته د مقالو او کتابونو په بڼه وړاندې کړي دي او په دې ډول يې د قلم په برخه کې هم د خپل مسلک او وطن حق ادا کړی دی. له ښاغلي حرکت نه په بېلابېلو برخو کې څو علمي اثار او گڼې مقالې راپاتې دي. دغه يې د څو کتابونو نومونه دي:

ـ ايروډينامک او ډيناميک د پرواز، چاپ،

ـ سياسي فلسفه، چاپ،

ـ د عينيت فلسفه، چاپ،

ـ فلسفهٔ عينيت، چاپ

ـ حرکت، د لوی تکوين او ديالکتيک فلسفه.

ښاغلي شيراقا حرکت د «حرکت» اخبار د مؤسس او مسؤل مدير په توگه، د دې اخبار په خپرولو سره، رسماً د ژورناليزم په ډگر کې پل کېښود او د خپلو افکارو او مرامونو د خپرولو، د افغانستان په باب د علمی فرهنگي او... مسايلو د رسولو په غرض يې د «حرکت» دوه مياشتنی اخبار د جرمني له ايسن ښار څخه خپور کړ.د دې اخبار لومړی گڼه د ۱۳۸۳ هـ ش کال په ثور مياشت (۲۰۰۴ ام ميلادی کال مى مياشت) کې خپره شوه.

په خپله ډاکتر شيراقا حرکت د خپل «حرکت» نومي خپروني په باب خبرې کړې دي او د اخبار موخه، کرښلاره او پاليسی يې په لنډډول داسې بيان کړي دي:

«په دې وروستيو وختو کې په افغانستان او د هغې د باندې ډېرې خپرونې خپرېږي. هغه څوک چې په ايمانداری سره دغه کار سرته رسوي، موږ يې هرکلی کوو. د دغو خپرونو په سرخطونو کې معمولاً ليکل کېږي: بې‌طرفه، ازاده، مستقله، ملي، اسلامي او داسې نور. موږ ټولې دغه ډول پديدې نسبي گڼو، ځکه د لومړۍ ورځې څخه وايو چې موږ هېڅکله بيطرفه نه يو. موږ ټاکلی او مشخص هدف، طرف او ارمان لرو. زموږ طرف د هرڅه د مخه زموږ گران هيواد افغانستان دی، افغان اولس، د هغوی مليگتيې، ملي رسوم، عنعنات، عقايد او مقدسات او وروسته له هغې بين‌المللي او

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکني د ليکنيزې بنې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له رااليرلو مخکې په ځير و لولئ

عام انساني تعلقات او تعهدات دي چې په پوره ايمانداریٰ سره به د هغې پلوي او دفاع کوو او نور به هم دې کار ته اړباسو...»
(حرکت، ډاکتر سيد شېراقا، د عينيت فلسفه، چاپځای: اسددانش مطبعه، کابل، لومړی چاپ، ۱۳۹۰ل/ ۲۰۱۱ز کال، ۵۳ مخ)

خداي ببنلي حرکت د ۲۰۲۳ ام عيسوی کال د جولاي مياشت په ۲۲ مه نېټه، د جرمني په اوبرهاوزن ښار کې تر اوږدی ناروغی وروسته وفات او د يادې مياشتې په ۲۷ امه نېټه، په کابل ښار کې خاورو ته وسپارل شو.

إِنَّا لِلّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ

ډاکتر سيدشېراقا حرکت دې خدای وبښي!

يادونه او فکرونه دې يې تلپاتي

او د نويو نسلونو د لارې ډيوې وي!

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکاریٰ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکني د ليکنيزی بني پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکې په ځير و لولئ